

BS/148/2012

**POLACY POZNAJĄ ŚWIAT, CZYLI
O ZAGRANICZNYCH WYJAZDACH
I ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Coraz szerszy dostęp do tanich linii lotniczych oraz bogata oferta licznych biur podróży, proponujących zagraniczne wczasy i wycieczki w cenach często porównywalnych z organizowanymi w kraju, a dodatkowo gwarancja słonecznej pogody, która dla wielu stanowi istotny składnik udanego wypoczynku – wszystko to sprawia, że wyjazdy zagraniczne cieszą się w Polsce coraz większą popularnością.

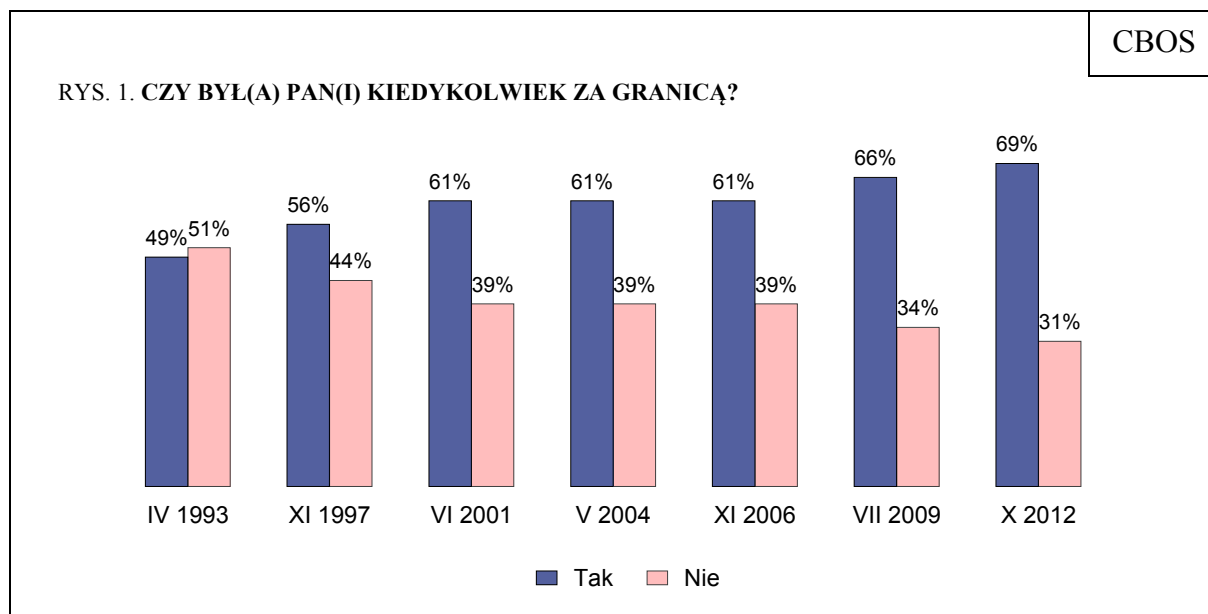
W naszym październikowym sondażu¹ ponowiliśmy pytanie, w jakim stopniu badani korzystają z istniejących możliwości podróżowania za granicę oraz jak oceniają swoje umiejętności porozumiewania się w językach obcych. Szukaliśmy także czynników sprzyjających powyższym doświadczeniom i kompetencjom, a dysponując porównywalnymi wynikami z lat 1993-2009 analizowaliśmy zachodzące zmiany w omawianych wymiarach.

ILU POLAKÓW BYŁO KIEDYKOLWIEK ZA GRANICĄ?

Od 1993 roku w miarę systematycznie rośnie odsetek osób wyjeżdżających za granicę (łączy wzrost wskazań o 20 punktów procentowych). Obecnie deklarację przynajmniej jednokrotnej podróży do innego kraju składa ponad dwie trzecie dorosłych Polaków (69%, wzrost od ostatniego pomiaru o 3 punkty)². Jednocześnie niespełna co trzeci ankietowany (31%, spadek o 3 punkty) przyznaje, że do tej pory nigdy nie był poza krajem.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (269) przeprowadzono w dniach 4 – 10 października 2012 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Faktyczny odsetek Polaków, którzy byli za granicą, jest zapewne nieco wyższy, ponieważ osoby, które obecnie przebywają poza krajem nie weszły w skład badanej próby.

Doświadczenia związane z podróżowaniem za granicę są ściśle związane z sytuacją społeczno-ekonomiczną badanych. Wyjazdy takie są tym bardziej powszechne, im wyższy poziom wykształcenia badanych, im większa miejscowość, w której mieszkają, bardziej znacząca pozycja zawodowa, im wyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym oraz im lepiej oceniana sytuacja materialna. Zgodnie z deklaracjami, stosunkowo najrzadziej za granicę wyjeżdżają osoby z podstawowym wykształceniem (63% z nich nie było poza krajem), ze względu na sytuację zawodową są to głównie rolnicy (58%) i renciści (48%). Brakiem doświadczeń związanych z podróżowaniem za granicę cechuje się również ponad połowa osób o najniższych dochodach *per capita* (53%), niemal co drugi badany mający 65 lat i więcej (48%) i tylko nieco mniejszy odsetek najgorzej oceniających swoją sytuację materialną (46%), a także ponad dwie piąte mieszkańców wsi (44%) – zob. tabele aneksowe.

Choć odsetek Polaków podróżujących za granicę w kolejnych latach dość istotnie się zwiększa, to od 2001 roku systematycznie maleje liczba osób posiadających ważny paszport (łączny spadek o 19 punktów – z 50% do 31%). W znacznej mierze wynika to z faktu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i zniesienia obowiązku posiadania paszportu przez obywateli krajów członkowskich podróżujących po Unii. Sugeruje to zatem, że znaczna część osób wyjeżdżających za granicę wybiera kierunki europejskie, gdzie posiadanie ważnego paszportu nie jest wymagane (potwierdzają to dane dotyczące krajów najczęściej odwiedzanych przez Polaków, które przywołałyśmy w dalszej części opracowania).

Warto zauważyć, że posiadanie przez badanych ważnego paszportu jest zróżnicowane równie silnie i według tych samych zmiennych społeczno-demograficznych co deklaracje wyjazdów zagranicznych. I tak ważnym paszportem może się aktualnie wylegitymować ponad trzy piąte prywatnych przedsiębiorców (61%), podobny odsetek kierowników i specjalistów wyższego szczebla (59%), połowa badanych z wyższym wykształceniem (51%) i tylko nieco mniejsza liczba respondentów osiągających najwyższe dochody *per capita* (46%), deklarujących największe zadowolenie ze swojej sytuacji materialnej (44%) oraz mających od 25 do 34 lat (45%). Jednocześnie ważny paszport posiada zaledwie 12% badanych z podstawowym wykształceniem, 14% osób nieusatisfakcjonowanych swoją sytuacją materialną, 18% osiągających dochód *per capita* w kwocie do 500 zł, 13% rencistów, po 18% rolników, gospodyń domowych i osób mających co najmniej 65 lat oraz 19% emerytów (zob. tabele aneksowe).

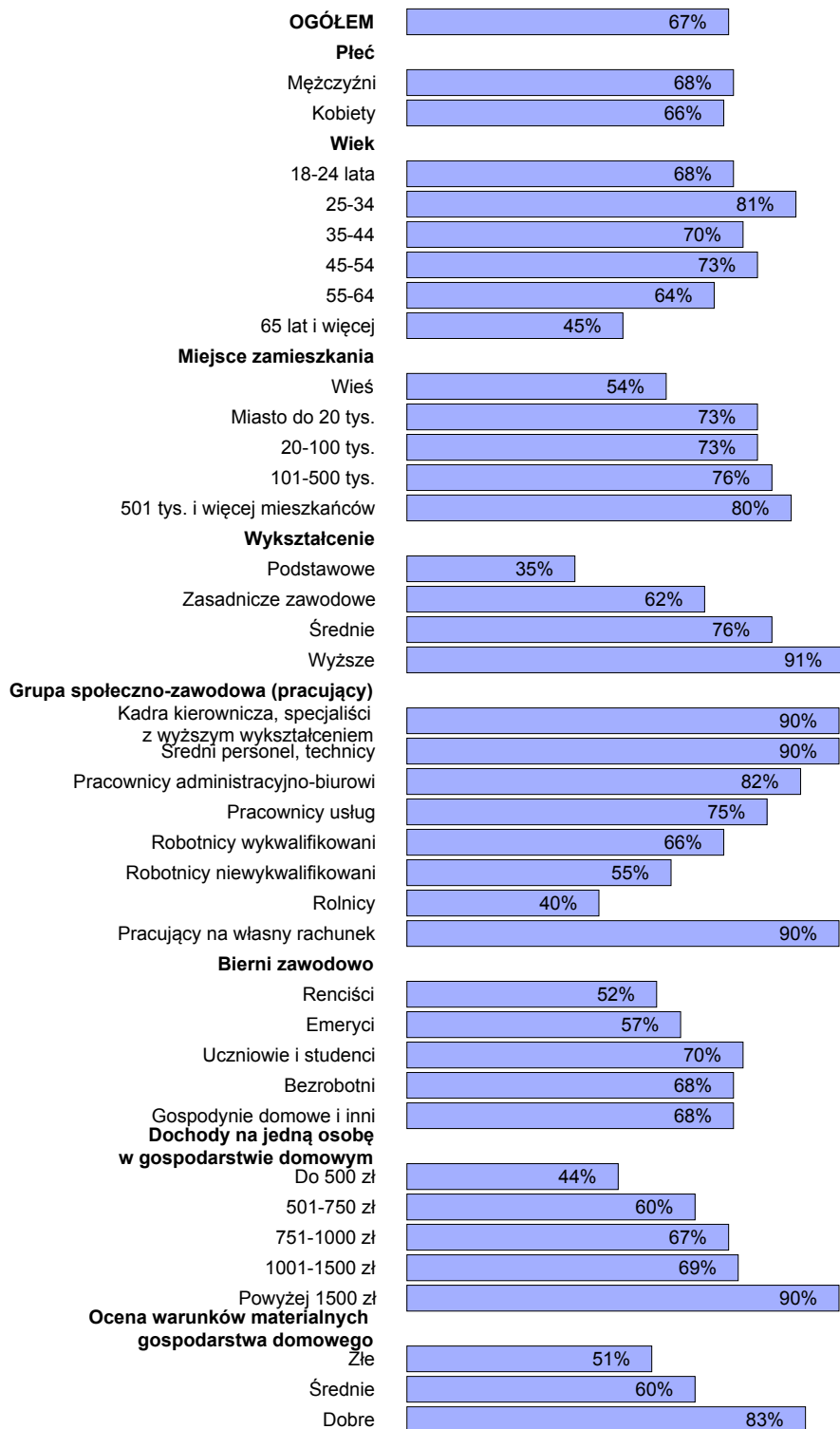
Tabela 1

Czy ma Pan(i) ważny paszport?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012
	w procentach					
Tak	41	50	43	41	39	31
Nie	59	50	57	59	61	69

WYJAZDY ZAGRANICZNE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU

Osoby, które deklarują, że były za granicą, pytamy o ich doświadczenia w tym zakresie w ostatnich dwudziestu latach – o to, ile razy wyjeżdżały, do jakich krajów i w jakim celu. Z uzyskanych deklaracji wynika, że od 2002 roku dwóch na trzech badanych (67%) przynajmniej raz było za granicą. Odsetek ten oczywiście różni się w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych (patrz rys. 2).

RYS. 2. RESPONDENCI DEKLARUJĄCY, ŻE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU BYLI ZA GRANICĄ

CZĘSTOŚĆ WYJAZDÓW

W ostatnim dwudziestolecu ponad połowa dorosłych Polaków (53%, wzrost od 2009 roku o 5 punktów) była za granicą więcej niż jeden raz, w tym jedna trzecia (34%, wzrost o 5 punktów) – od dwóch do siedmiu razy, a niemal jedna piąta (19%, tak jak trzy lata wcześniej) – co najmniej osiem razy. Można zatem stwierdzić, że pomimo światowego kryzysu ekonomicznego, który w coraz większym stopniu dotyka również Polskę, popularność wyjazdów zagranicznych w naszym kraju nie maleje. Od 2009 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek tych, którzy nigdy nie byli za granicą, ale również tych którzy wyjeżdżali z kraju ponad 20 razy. Wzrosła natomiast liczba osób, które w minionym dwudziestolecu podróżowały za granicę od 4 do 20 razy.

Tabela 2

Ile razy w ciągu ostatnich dwudziestu lat był(a) Pan(i) za granicą?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012
	w procentach					
1 raz	12	11	10	11	13	12
2–3 razy	14	16	15	18	16	17
4–7 razy	12	15	14	14	13	17
8–12 razy	6	5	6	6	9	8
13–20 razy	4	5	4	5	3	6
21 razy i więcej	4	6	7	5	7	5
Nie pamiętam, trudno powiedzieć	2	1	2	1	2	2
Nie był(e)m za granicą w ciągu ostatnich dwudziestu lat	2	2	3	1	2	2
Nigdy nie był(e)m za granicą	44	39	39	39	34	31

Częstość podróży zagranicznych jest zróżnicowana społecznie w podobny sposób jak sam fakt wyjazdu (zob. tabele aneksowe). Generalnie rzecz biorąc, im wyższe wykształcenie, pozycja zawodowa i finansowa, im lepsze warunki materialne, większa miejscowość zamieszkania oraz względnie młody wiek (wyjątek stanowi najmłodsza grupa badanych), tym częściej badani wyjeżdżali za granicę.

KIERUNKI WYJAZDÓW

Najpopularniejsze kierunki wyjazdów zagranicznych Polaków w ostatnich latach w zasadzie nie zmieniają się. Krajem najczęściej odwiedzanym nadal są Niemcy – w ciągu ostatnich dwudziestu lat była tam ponad jedna trzecia ankietowanych (36%). Następne w kolejności pozostają Czechy – stanowiące cel podróży jednej czwartej badanych (25%)

oraz Słowacja, gdzie był niemal co piąty respondent (18%). Tradycyjnie już znacznie rzadziej odwiedzane są państwa, z którymi Polska sąsiaduje od wschodu (na Ukrainie było 6% badanych, w Rosji i na Litwie – po 3%, a na Białorusi – 2%).

Tabela 3

Kraje najczęściej odwiedzane przez Polaków w ciągu ostatnich dwudziestu lat	Wskazania respondentów według terminów badań						
	1993	1997	2001	2004	2006	2009	2012
	w procentach						
Niemcy (NRD, RFN)	35	33	38	34	33	36	36
Czechy	-	14	16	20	20	21	25
Słowacja	-	6	10	14	13	16	18
Włochy	1	7	10	9	12	12	12
Wielka Brytania	1	2	3	4	4	7	9
Francja	4	7	7	8	9	9	8
Austria	5	7	9	9	8	10	7
Hiszpania	1	2	4	4	4	6	7
Węgry	12	14	9	11	8	7	7
Grecja	2	2	2	4	5	5	6
Holandia	1	3	4	4	4	6	6
Ukraina	0,4	2	3	4	4	6	6
Chorwacja	-	0,4	2	2	3	4	6
Szwecja	1	2	3	3	3	3	5
Bułgaria	5	5	3	4	3	3	4
Egipt	-	-	-	-	-	2	4
Turcja	2	2	2	2	2	3	4
Litwa	0,4	1	2	2	3	3	3
Belgia	1	2	2	3	3	4	3
Tunezja	-	-	-	-	-	1	3
Rosja	1	5	5	4	3	3	3
Stany Zjednoczone	2	2	2	2	2	2	3
Norwegia	-	-	-	-	2	2	2
Dania	-	0,7	2	2	2	3	2
Białoruś	0,1	1	2	1	2	1	2
Szwajcaria	0,6	1	1	1	1	2	2
Irlandia							2
Rumunia	3	3	2	3	1	1	2
Czechosłowacja	19	11	7	5	3	2	1
Jugosławia	3	1	3	2	1	1	1
Portugalia	-	-	-	-	-	1	1
Słowenia	-	-	-	-	-	-	1
Łotwa	-	-	-	-	-	1	1
Izrael	-	-	-	-	-	1	1
Luksemburg							1
Maroko	-	-	-	-	-	-	1
Jordania	-	-	-	-	-	-	1
ZSRR	13	7	4	2	1	1	0,3

Spoza krajów bezpośrednio graniczących z Polską niezmiennie największą popularnością cieszą się Włochy, gdzie podróżowało 12% ankietowanych, oraz kolejno:

Wielka Brytania (9%), Francja (8%), Austria, Hiszpania i Węgry (po 7%), Grecja, Holandia, Chorwacja (po 6%), a także Szwecja (5%). Inne kraje wymieniano rzadziej lub jedynie sporadycznie.

Patrząc na czołówkę najczęściej odwiedzanych krajów można zauważyć, iż o ile wyjazdy do Niemiec utrzymują się na w miarę stałym poziomie, o tyle dość systematycznie przybywa Polaków, którzy podróżują do Czech, Słowacji oraz na Wyspy Brytyjskie. Zauważalny jest również wzrost liczby osób wybierających jedne z najczęściej proponowanych przez polskie biura podróży miejsc wypoczynku, takie jak Chorwacja, Egipt, Tunezja czy Turcja. W ostatnim czasie na atrakcyjności nieznacznie zyskała również Szwecja (wzrost wskazań o 2 punkty).

Do nowych kierunków podróży Polaków, które we wcześniejszych pomiarach były niezauważalne (wskazywało je nie więcej niż 0,5% spośród ogółu badanych), należy obecnie zaliczyć Irlandię, Słowenię, Luksemburg, Maroko oraz Jordanię, w których – jak wynika z tegorocznych deklaracji – przebywał mniej więcej co setny badany.

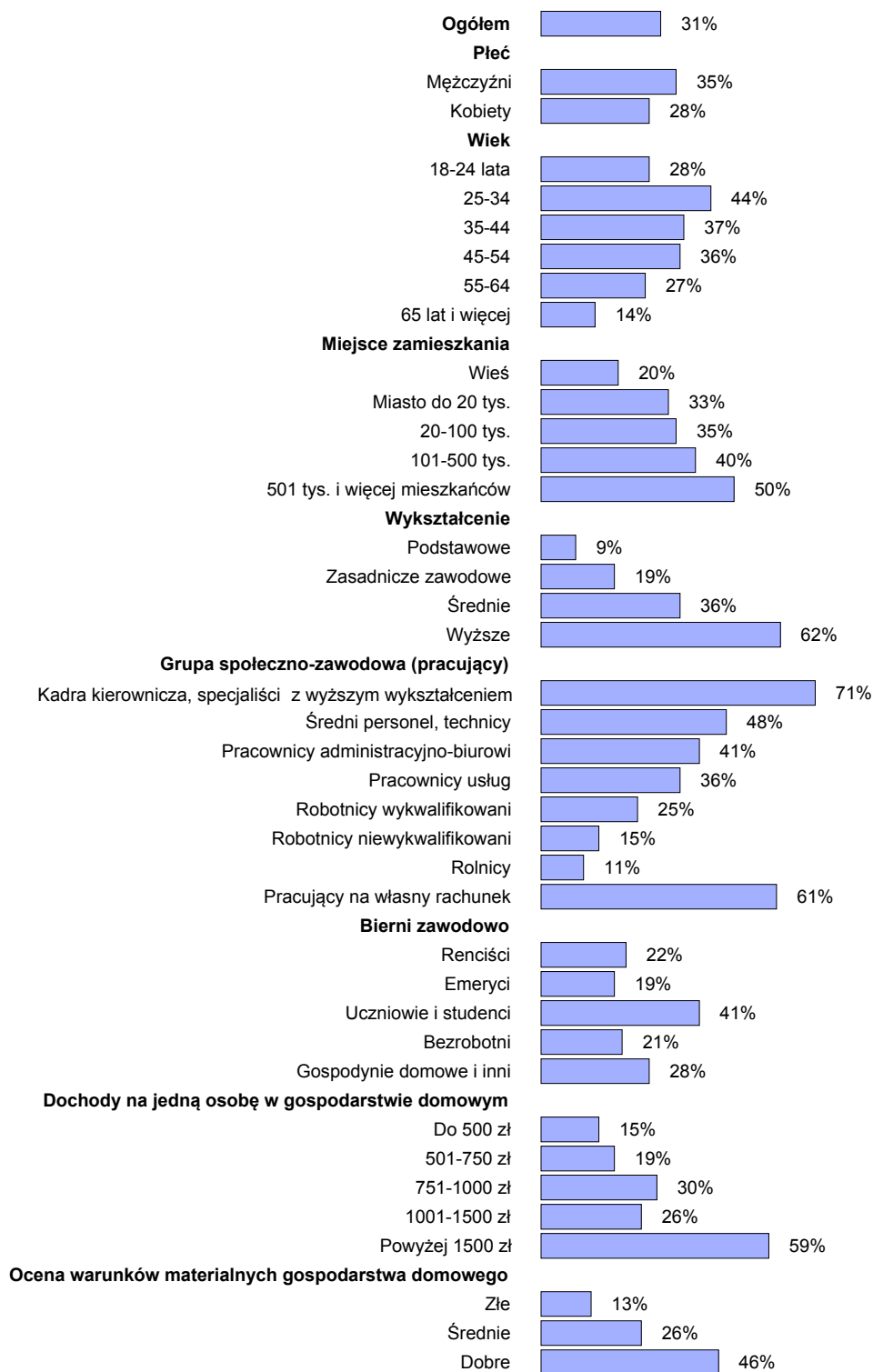
W stosunku do roku 2009 zmalało jedynie zainteresowanie Austrią, która z piątej pozycji najczęściej odwiedzanych przez Polaków krajów, spadła obecnie na siódme miejsce.

Ze zliczenia liczby krajów, w których respondenci byli w ostatnim dwudziestolecu, wynika, iż mniej więcej jedna czwarta z nich (24%) odwiedziła w tym czasie jeden kraj. Niemal tyle samo osób (23%) było w dwóch lub trzech krajach, zaś do co najmniej czterech podróżował co piąty badany (20%). Można zauważyć, że od końca lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku dość regularnie maleje odsetek osób, które w ciągu dwudziestu lat przed realizacją badania nie wyjeżdżały z kraju, natomiast nieznacznie przybywa zarówno tych, którzy deklarują jedynie pojedyncze wyjazdy zagraniczne w tym czasie, jak i podróżujących poza Polskę z nieco większą częstotliwością.

Tabela 4

Liczba krajów odwiedzonych w ciągu ostatnich dwudziestu lat	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012
	w procentach					
Jeden	18	22	18	21	22	24
Dwa	13	12	11	13	12	12
Trzy	8	8	10	9	10	11
Cztery	3	4	7	4	7	6
Pięć	3	4	3	3	4	5
Sześć i więcej krajów	7	8	8	7	9	9
Wiele, nie pamiętam dokładnie ile	2	1	2	2	0	0
Nie byłem(a)m za granicą w ostatnich 20 latach	2	2	2	2	2	2
Nigdy nie byłem(a)m za granicą	44	39	39	39	34	31

RYS. 3. RESPONDENCI DEKLARUJĄCY, ŻE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU BYLI ZA GRANICĄ W CO NAJMNIEJ TRZECH KRAJACH

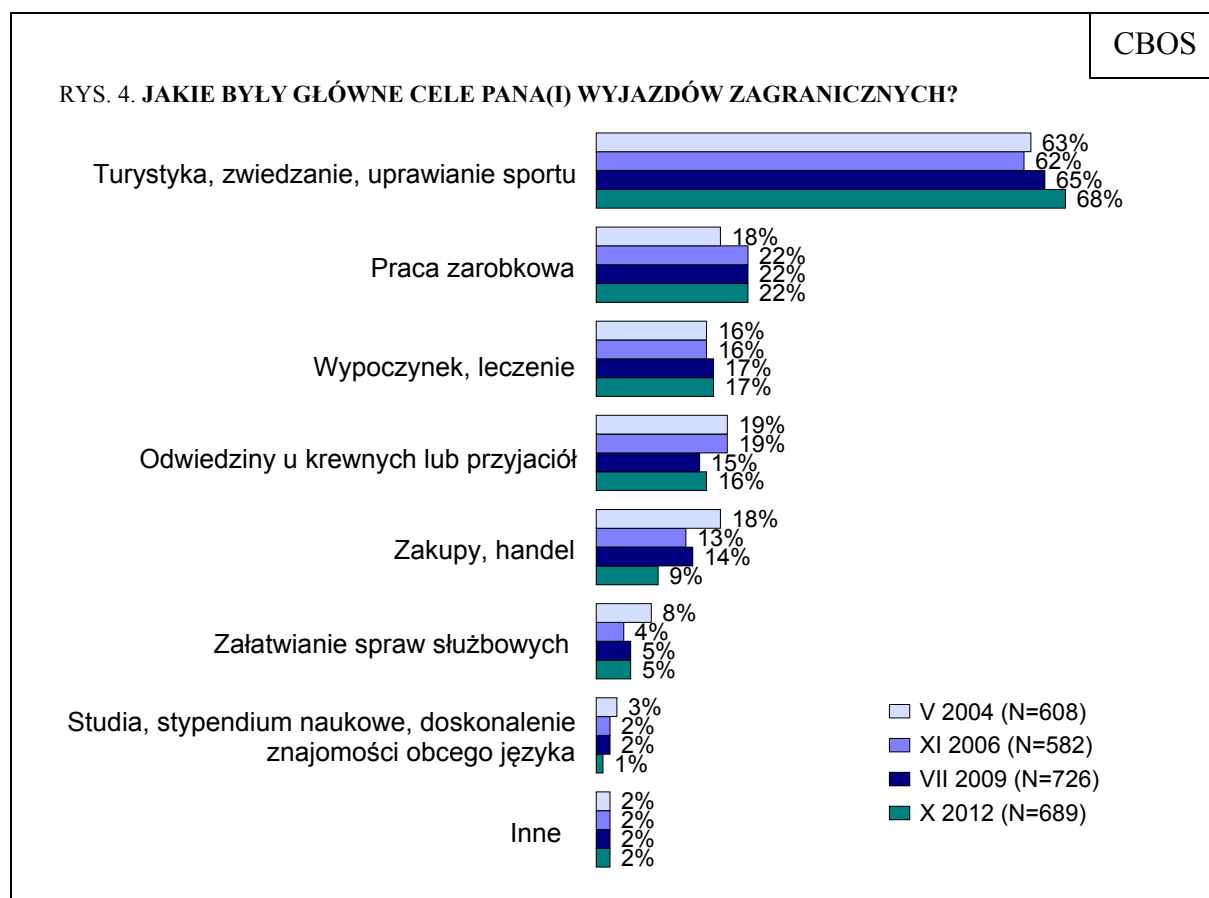

Doświadczenia badanych są również pod tym względem wyraźnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Zależą głównie od ich wykształcenia, sytuacji zawodowej i materialnej, wielkości miejscowości zamieszkania oraz wieku. Skalę różnic ukazuje rysunek 3, gdzie przedstawiono charakterystykę społeczno-demograficzną badanych, którzy w ostatnim dwudziestoleciu odwiedzili co najmniej trzy kraje.

CELE WYJAZDÓW

Na podstawie deklaracji respondentów można stwierdzić, że w ostatnim dwudziestoleciu większość wyjeżdżających za granicę udawała się tam przede wszystkim w celach turystycznych (68%). Dla ponad jednej piątej (22%) powodem wyjazdu była praca zarobkowa, natomiast mniej więcej jedna szósta za granicą wypoczywała, ewentualnie leczyła się (17%) oraz odwiedzała krewnych lub przyjaciół (16%). Co jedenasty badany (9%) podróżował za granicę w celach handlowych lub na zakupy, a co dwudziesty załatwiał sprawy służbowe (5%). Jedynie w nielicznych przypadkach główny powód zagranicznego wyjazdu stanowiła edukacja (1%).

ODPOWIEDZI WYJEŹDŻAJĄCYCH ZA GRANICĘ

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwa główne cele

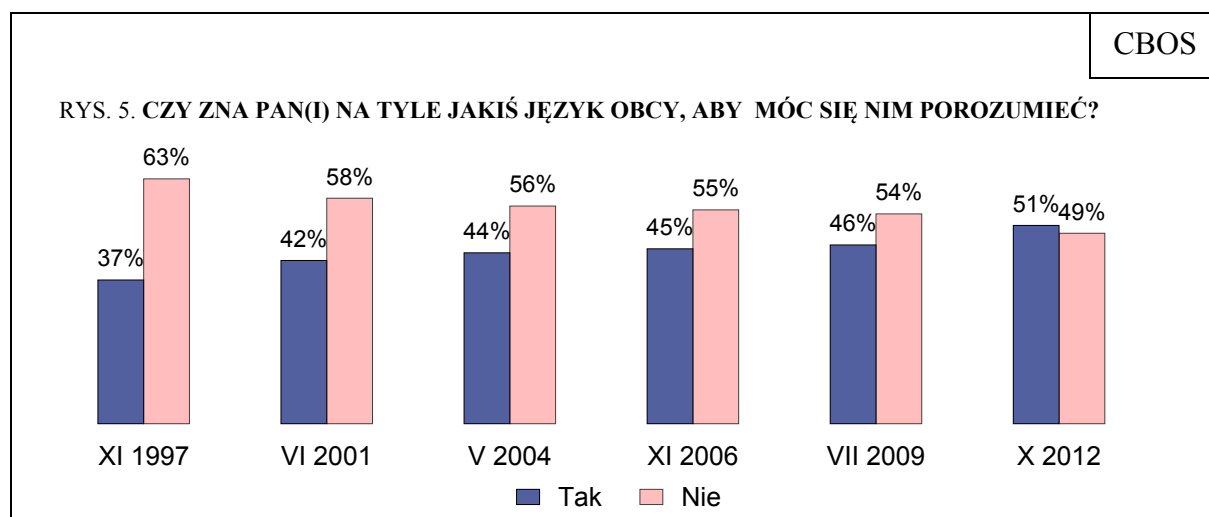
W ostatnich latach wzrasta liczba respondentów wyjeżdżających za granicę turystycznie (od 2006 roku wzrost o 6 punktów procentowych), od ostatniego pomiaru istotnie zmalał natomiast (z 14% do 9%) odsetek tych, którzy podróżują za granicę głównie w celach handlowych i na zakupy. Jeżeli zaś chodzi o pozostałe powody wyjazdów zagranicznych, od czasu przystąpienia Polski do UE wskazywane są z porównywalną częstością.

Zwiedzanie świata to cel podróży zagranicznych, który dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, przy czym stosunkowo najczęściej wskazują go najmłodszy badani – w wieku 18-24 lata (81%), zwłaszcza uczniowie i studenci (86%), a ponadto badani najlepiej wykształceni (85%), w tym przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla (84%). W celach zarobkowych za granicę podróżują przede wszystkim bezrobotni (42% wskazań), badani w wieku od 25 do 34 lat (34%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33%), raczej mężczyźni niż kobiety (32% wobec 12%), a ponadto osoby niepraktykujące religijnie (32%), o najniższych dochodach *per capita* (30%) i najgorzej oceniające swój status materialny (30%), zaś z uwagi na wykonywany zawód głównie robotnicy wykwalifikowani (37%) i niewykwalifikowani (33%) oraz pracownicy usług (30%).

Chęcią wypoczynku swoje wyjazdy zagraniczne nieco częściej niż inni motywują pracownicy administracyjno-biurowi (28% wskazań), uczniowie i studenci (26%), osoby z wyższym wykształceniem (24%) oraz w wieku od 25 do 34 lat (23%), natomiast odwiedziny krewnych lub przyjaciół to jeden z podstawowych celów podróży zwłaszcza wśród rencistów (44% wskazań) i emerytów (25%), osób mających co najmniej 65 lat (34%), z podstawowym wykształceniem (32%) i płci żeńskiej (24% wskazań w stosunku do 9% wskazań mężczyzn). W celach handlowych lub na zakupy nieco częściej niż inni wyjeżdżali bezrobotni (18% wskazań), osoby o niesatysfakcjonującej sytuacji materialnej (16%), w wieku od 55 do 64 lat, o dochodach *per capita* w kwocie od 1001 do 1500 zł, a ze względu na sytuację zawodową rolnicy i prywatni przedsiębiorcy (po 14% wskazań). Cel służbowy nieco częściej niż innym przyświecał podróżom osób pracującym na własny rachunek poza rolnictwem (14% wskazań), pracownikom usług (12%), kadrze kierowniczej oraz specjalistom wyższego szczebla (14%), mieszkańcom największych miast (12%), osobom o najwyższych dochodach *per capita* (10%), zdecydowanie częściej mężczyznom niż kobietom (9% wobec 1%) – zob. tabele aneksowe.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Zgodnie z deklaracjami, co drugi dorosły Polak (51%) potrafi porozumieć się w jakimś obcym języku i – co istotne – odsetek osób posiadających tę umiejętność systematycznie rośnie. Od roku 1997 zwiększył się łącznie o 14 punktów, z czego w ostatnich trzech latach liczba osób znających jakiś język obcy wzrosła z 46% do 51%.

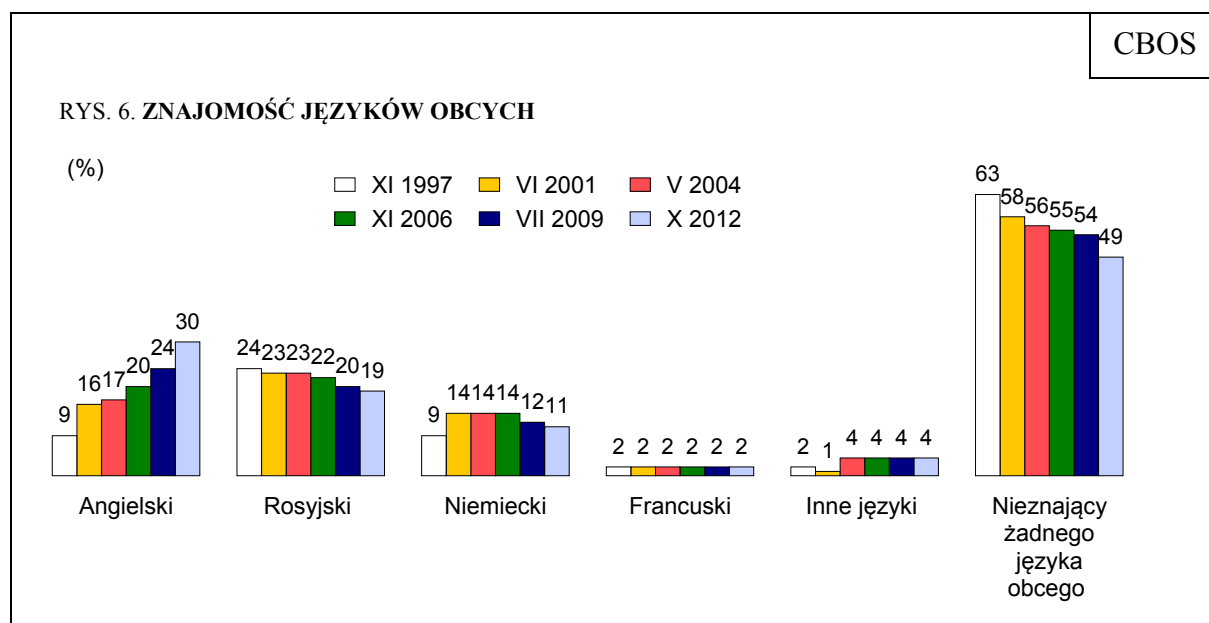
Umiejętności lingwistyczne Polaków, podobnie jak ich wyjazdy zagraniczne, są w dużym stopniu uwarunkowane społecznie. Różnicują je przede wszystkim takie cechy respondentów jak: poziom wykształcenia, status zawodowy i materialny, a także wiek, czy wielkość miejscowości zamieszkania (zob. tabele aneksowe).

W związku z tym, iż te same zmienne niezależne różnicują zarówno deklaracje dotyczące wyjazdów zagranicznych, jak i znajomości języków obcych, nie dziwi znacząca współzależność pomiędzy podróżowaniem poza Polskę a umiejętnościami lingwistycznymi ($\Phi = 0,346$; $p < 0,001$). Badani, którzy potrafią porozumieć się w przynajmniej jednym języku obcym, istotnie częściej wyjeżdżają za granicę niż ci, którzy nie wykazują takich umiejętności (85% wobec 53%).

Tabela 5

Czy zna Pan(i) na tyle język obcy, aby móc się nim porozumieć?	Czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak	85	15
Nie	53	47

Niezmiennie najbardziej popularne wśród Polaków języki obce to angielski i rosyjski, przy czym o ile do 2006 roku najczęściej wykazywano znajomość języka rosyjskiego, o tyle w ostatnich latach prym wiedzie język angielski. Wiąże się to z obserwowanym trendem, zgodnie z którym istotnie przybywa osób komunikujących się po angielsku (od 1997 roku łączny wzrost o 21 punktów procentowych), nieznacznie ubywa natomiast tych, którzy porozumiewają się w języku rosyjskim (od 1997 roku spadek o 5 punktów). Znajomość pozostałych spośród najpopularniejszych w Polsce języków obcych utrzymuje się w ostatnich latach na w miarę stabilnym poziomie, przy czym od 2006 roku można zauważyć minimalny spadek popularności języka niemieckiego (odsetek osób deklarujących jego znajomość zmniejszył się w tym czasie z 14% do 11%). Nieznaczny, aczkolwiek dość stabilny odsetek Polaków porozumiewa się w takich językach jak francuski (2%), włoski (1%), czeski (0,8%), hiszpański (0,5%), ukraiński czy słowacki (po 0,3%).

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych deklaruje znajomość więcej niż jednego języka obcego

Zróżnicowania pokoleniowe mają nie tylko znaczenie w analizie samego faktu znajomości języków obcych, ale również warunkują to, w jakich językach respondenci potrafią się porozumieć. Osoby starsze, jeśli już znają jakiś język obcy, to zazwyczaj jest nim rosyjski, który z kolei niemal w ogóle nie jest znany w najmłodszej grupie wiekowej – dość powszechnie porozumiewającej się w języku angielskim.

Poza respondentami w wieku od 18 do 24 lat, spośród których 77% komunikuje się w języku angielskim, jego znajomość istotnie częściej niż reszta deklarują uczniowie i studenci (85% wskazań), osoby z wyższym wykształceniem (64%), kadra kierownicza i specjaliści wyższego (63%) oraz średniego szczebla (60%), pracownicy administracyjno-biurowi (52%) oraz mieszkańcy największych miast (52%) – zob. tabele aneksowe.

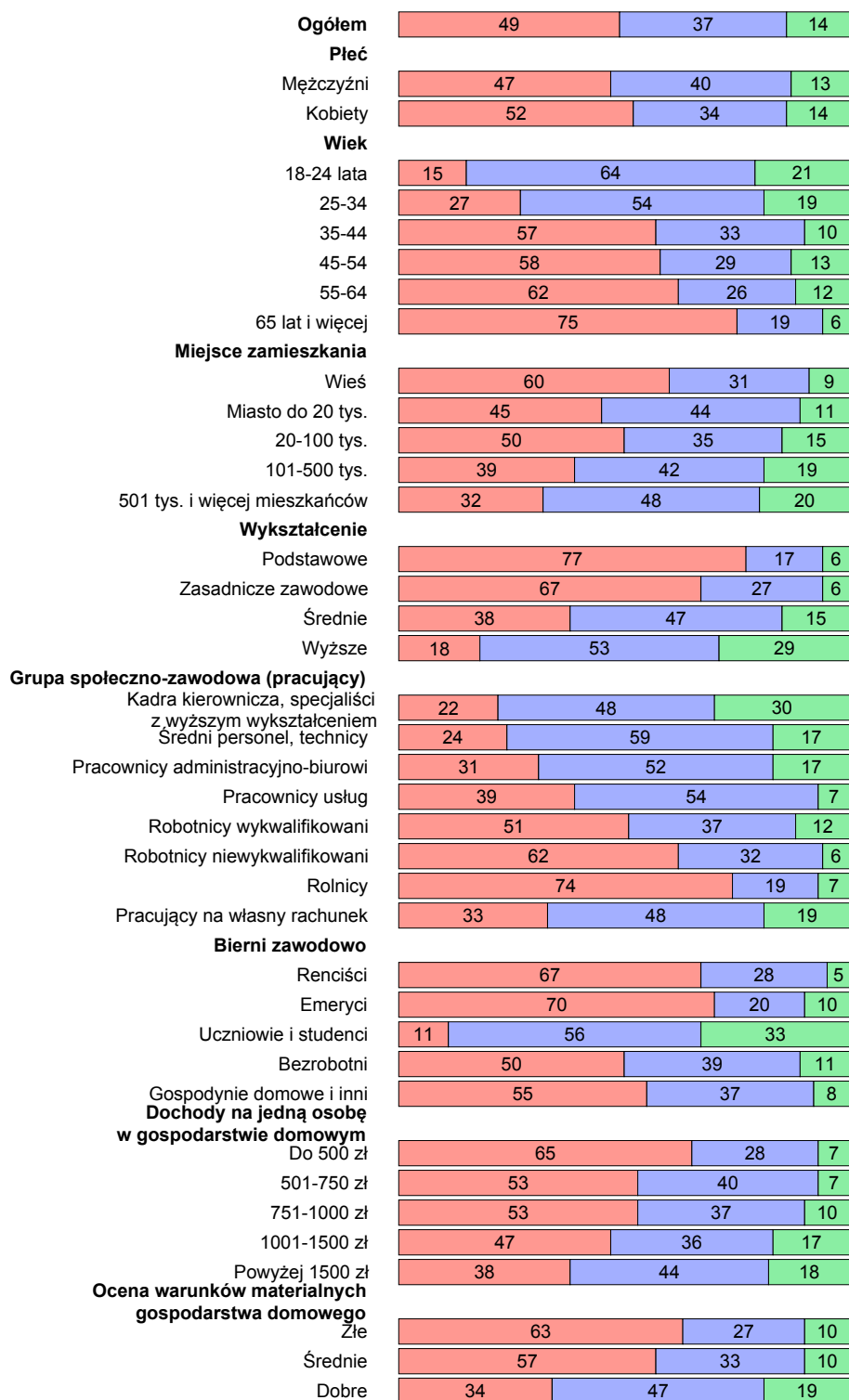
Ze zliczenia wymienionych przez ankietowanych języków obcych, którymi są w stanie się porozumieć, wynika, że obecnie ponad jedna trzecia dorosłych Polaków (37%) zna jeden język obcy, niespełna co ósmy (12%) – dwa, a tylko nieliczni (2%) komunikują się w co najmniej trzech językach. O ile zatem przybywa badanych, którzy porozumiewają się w jednym języku obcym, o tyle odsetek znających co najmniej dwa języki obce od 2004 roku pozostaje niezmienny.

Tabela 6

Znajomość języków obcych	Wskazania respondentów według terminów badań			
	2004	2006	2009	2012
	w procentach			
Nieznający żadnego języka obcego	56	55	54	49
Znający jeden język obcy	30	31	32	37
Znający dwa języki obce	12	12	11	12
Znający trzy języki lub więcej	2	2	3	2

Liczba języków obcych, którymi porozumiewają się respondenci jest – rzecz jasna – istotnie zróżnicowana społecznie. Związana jest przede wszystkim z poziomem wykształcenia, statusem społeczno-zawodowym, sytuacją materialną oraz wiekiem. Więcej niż jednym językiem obcym porozumiewa się mniej więcej co trzeci uczeń lub student (33%) oraz przedstawiciel kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla (30%), ponad jedna czwarta badanych z wyższym wykształceniem (29%) oraz mniej więcej jedna piąta respondentów w wieku 18-24 lata (21%), mieszkańców największych miast (20%), osób prowadzących własną działalność gospodarczą (19%) najlepiej oceniających swoją sytuację materialną (19%) oraz osiągających najwyższe dochody *per capita* (18%).

RYS. 7. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

■ Nieznający żadnego języka obcego
■ Znający jeden język obcy
■ Znający co najmniej dwa języki obce

Wyniki naszych badań mogą sugerować, że światowy kryzys ekonomiczny, który w coraz większym stopniu dotyka również Polskę i Polaków, jak dotąd nie spowodował istotnych ograniczeń w podróżowaniu po świecie. Co więcej, wciąż zmniejsza się odsetek osób, które jeszcze nigdy nie były za granicą, a wzrasta liczba tych, którzy wyjeżdżali z Polski więcej niż trzy razy. Ponadto wśród deklarowanych kierunków wypraw po raz kolejny pojawiły się nowe kraje.

Polacy wykazują się również coraz większą znajomością języków obcych. Systematycznie rośnie odsetek osób porozumiewających się w co najmniej jednym języku obcym, którym coraz częściej jest język angielski, a nieco rzadziej niż jeszcze kilka czy kilkanaście lat temu – rosyjski i niemiecki.

Zarówno jednak częstość podróżowania po świecie, jak i znajomość języków obcych są bardzo istotnie zróżnicowane społecznie. Warunkują je zwłaszcza takie zmienne jak wykształcenie, status społeczno-ekonomiczny, a także wiek oraz miejsce zamieszkania.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		69	31	1005
Płeć	Mężczyźni	71	29	479
	Kobiety	68	32	526
Wiek	18-24 lata	67	33	126
	25-34	81	19	205
	35-44	71	29	144
	45-54	75	25	167
	55-64	66	34	206
	65 lat i więcej	52	48	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	56	44	380
	Miasto do 20 tys.	75	25	153
	20-100 tys.	75	25	194
	101-500 tys.	79	21	172
	501 tys. i więcej mieszk.	82	18	106
Wykształcenie	Podstawowe	37	63	196
	Zasadnicze zawodowe	63	37	261
	Średnie	79	21	353
	Wyższe	92	8	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	91	9	93
	Średni personel, technicy	91	9	42
	Pracownicy adm.-biurowi	83	17	74
	Pracownicy usług	75	25	57
	Robotnicy wykwalifikowani	68	32	110
	Robotnicy niewykwalifik.	58	42	51
	Rolnicy	42	58	63
	Pracujący na własny rach.	91	9	41
Bierni zawodowo	Renciści	52	48	60
	Emeryci	62	38	232
	Uczniowie i studenci	69	31	57
	Bezrobotni	72	28	56
	Gospodynie domowe i inni	69	31	69
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	82	18	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	86	14	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	76	24	245
	prywatnym gosp. rolnym	40	60	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	53	142
	501-750	59	41	122
	751-1000	69	31	155
	1001-1500	72	28	173
	Powyżej 1500 zł	91	9	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	54	46	163
	Średnie	64	36	473
	Dobre	83	17	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	75	25	56
	Raz w tygodniu	68	32	456
	1-2 razy w miesiącu	57	43	135
	Kilka razy w roku	72	28	243
	W ogóle nie uczestniczy	80	20	115
Poglądy polityczne	Lewica	81	19	182
	Centrum	72	28	334
	Prawica	67	33	263
	Trudno powiedzieć	59	41	226

Tabela 2

		Czy ma Pan(i) ważny paszport?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		31	69	1003
Płeć	Mężczyźni	35	65	478
	Kobiety	28	72	525
Wiek	18-24 lata	25	75	125
	25-34	45	55	205
	35-44	35	65	143
	45-54	41	59	167
	55-64	22	78	207
	65 lat i więcej	18	82	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	78	380
	Miasto do 20 tys.	37	63	153
	20-100 tys.	37	63	193
	101-500 tys.	40	60	170
	501 tys. i więcej mieszk.	36	64	106
Wykształcenie	Podstawowe	12	88	195
	Zasadnicze zawodowe	24	76	261
	Średnie	37	63	353
	Wyższe	51	49	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	41	92
	Średni personel, technicy	40	60	42
	Pracownicy adm.-biurowi	43	57	74
	Pracownicy usług	33	67	57
	Robotnicy wykwalifikowani	42	58	110
	Robotnicy niewykwalifik.	22	78	50
	Rolnicy	18	82	63
	Pracujący na własny rach.	61	39	41
Bierni zawodowo	Renciści	13	87	60
	Emeryci	19	81	232
	Uczniowie i studenci	32	68	55
	Bezrobotni	30	70	56
	Gospodynie domowe i inni	18	82	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	42	58	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	50	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	43	57	245
	prywatnym gosp. rolnym	19	81	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	18	82	142
	501-750	32	68	122
	751-1000	30	70	155
	1001-1500	30	70	173
	Powyżej 1500 zł	46	54	194
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	86	162
	Średnie	28	72	475
	Dobre	44	56	366
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	65	56
	Raz w tygodniu	29	71	455
	1-2 razy w miesiącu	34	66	135
	Kilka razy w roku	34	66	242
	W ogóle nie uczestniczy	31	69	115
Poglądy polityczne	Lewica	36	64	182
	Centrum	32	68	333
	Prawica	30	70	263
	Trudno powiedzieć	29	71	226

Tabela 3

		Ile razy w ciągu ostatnich 20 lat, czyli od roku 1992 był(a) Pan(i) za granicą?					
		1 raz	2 - 3 razy	4 - 7 razy	8 - 12 razy	13 - 20 razy	21 i więcej razy
		%	%	%	%	%	%
Ogółem		12	17	17	8	6	5
Płeć	Mężczyźni	11	16	16	10	7	7
	Kobiety	13	19	17	7	4	4
Wiek	18-24 lata	16	27	15	4	3	1
	25-34	13	17	24	8	11	5
	35-44	10	11	22	14	4	8
	45-54	10	18	19	8	3	11
	55-64	12	17	11	11	7	4
	65 lat i więcej	12	14	9	4	2	2
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	14	13	6	3	3
	Miasto do 20 tys.	12	23	18	8	3	10
	20-100 tys.	10	19	19	8	6	7
	101-500 tys.	11	20	18	11	9	5
	501 tys. i więcej mieszk.	15	13	21	15	10	4
Wykształcenie	Podstawowe	10	11	5	1	2	3
	Zasadnicze zawodowe	11	19	13	7	3	6
	Średnie	13	19	19	10	6	5
	Wyższe	13	19	28	13	11	6
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	11	12	31	17	13	5
	Średni personel, technicy	14	21	26	9	5	7
	Pracownicy adm.-biurowi	19	20	21	11	8	3
	Pracownicy usług	7	28	12	4	5	12
	Robotnicy wykwalifikowani	6	21	17	7	6	7
	Robotnicy niewykwalifik.	15	13	13	8		2
	Rolnicy	13	10	8	5	2	2
Pracujący na własny rach.	5	12	19	19	19	14	
Bierni zawodowo	Renciści	7	20	5	5	8	5
	Emeryci	13	17	13	6	2	3
	Uczniowie i studenci	16	18	18	5	7	2
	Bezrobotni	15	18	15	9	2	9
	Gospodynie domowe i inni	14	14	23	7	1	4
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12	19	22	12	6	6
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	23	20	15	8	4
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	18	20	8	9	9
	prywatnym gosp. rolnym	13	11	4	5		2
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	14	14	2		1
	501-750	11	17	12	5	2	8
	751-1000	12	22	11	8	9	3
	1001-1500	14	24	14	7	5	3
	Powyżej 1500 zł	10	16	31	13	11	7
Ocena własnych war. mater.	Złe	15	13	8	4	4	4
	Średnie	12	17	12	7	5	4
	Dobre	10	19	26	12	7	7
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	23	16	9	2	7
	Raz w tygodniu	14	16	16	7	5	5
	1-2 razy w miesiącu	8	14	10	7	7	4
	Kilka razy w roku	12	15	20	10	5	5
	W ogóle nie uczestniczy	9	28	17	12	9	4
Poglądy polityczne	Lewica	14	20	21	10	9	2
	Centrum	11	17	19	9	6	6
	Prawica	15	15	12	9	5	6
	Trudno powiedzieć	8	18	14	6	3	6

Tabela 3 (cd.)

		Ile razy w ciągu ostatnich 20 lat, czyli od roku 1992 był(a) Pan(i) za granicą?			Liczba osób
		Trudno powiedzieć	Nie był(a)m za granicą w ciągu ostatnich 20 lat	Nigdy nie był(a)m za granicą	
		%	%	%	
Ogółem		2	2	31	1007
Płeć	Mężczyźni	2	2	29	479
	Kobiety	3	2	32	528
Wiek	18-24 lata	1		33	124
	25-34	3		19	206
	35-44	1	1	29	143
	45-54	4	2	25	166
	55-64	3	2	34	207
	65 lat i więcej	2	7	48	155
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	2	44	382
	Miasto do 20 tys.	1	1	25	153
	20-100 tys.	3	3	25	195
	101-500 tys.	2	3	21	170
	501 tys. i więcej mieszk.	2	3	18	107
Wykształcenie	Podstawowe	2	3	63	196
	Zasadnicze zawodowe	2	2	37	263
	Średnie	3	3	21	353
	Wyższe	2	1	8	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wykształc.	1		10	93
	Średni personel, technicy	7	2	9	43
	Pracownicy adm.-biurowi		1	17	75
	Pracownicy usług	7		25	57
	Robotnicy wykwalifikowani	2	2	32	109
	Robotnicy niewykwalifik.	2	4	42	52
	Rolnicy		2	60	62
Pracujący na własny rach.	2		10	42	
Bierni zawodowo	Renciści	2		48	60
	Emeryci	3	5	38	230
	Uczniowie i studenci	2		31	55
	Bezrobotni		4	29	55
	Gospodynie domowe i inni	4		32	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	3	18	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6		14	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	1	24	246
	prywatnym gosp. rolnym		4	62	55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	4	53	142
	501-750	1	2	41	122
	751-1000	1	2	31	156
	1001-1500	2	3	28	174
	Powyżej 1500 zł	2	2	9	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	2	47	163
	Średnie	2	3	36	475
	Dobre	2	1	16	370
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	5	25	56
	Raz w tygodniu	2	2	32	457
	1-2 razy w miesiącu	4	2	43	136
	Kilka razy w roku	2	2	28	242
	W ogóle nie uczestniczy	1	1	20	116
Poglądy polityczne	Lewica	3	2	19	185
	Centrum	3	1	28	334
	Prawica	2	4	32	265
	Trudno powiedzieć	2	1	42	226

Tabela 4

		Jakie były główne cele Pana(i) wyjazdów zagranicznych?				
		Turystyka, zwiedzanie, uprawianie sportu	Wypoczynek, leczenie	Zakupy, handel	Praca zarobkowa	Załatwianie spraw służbowych
		%	%	%	%	%
Ogółem		68	17	9	22	5
Płeć	Mężczyźni	65	14	11	32	9
	Kobiety	70	20	7	12	1
Wiek	18-24 lata	81	20	5	19	
	25-34	71	23	8	34	3
	35-44	75	19	4	19	7
	45-54	67	13	12	24	6
	55-64	60	14	14	15	7
	65 lat i więcej	52	12	11	10	5
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	18	11	24	4
	Miasto do 20 tys.	66	20	8	27	3
	20-100 tys.	73	11	12	21	4
	101-500 tys.	68	19	8	19	3
	501 tys. i więcej mieszk.	76	18	5	16	12
Wykształcenie	Podstawowe	56	16	8	16	1
	Zasadnicze zawodowe	55	12	11	33	3
	Średnie	68	16	12	21	5
	Wyższe	85	24	3	14	6
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	22	2	19	12
	Średni personel, technicy	78	16	9	24	3
	Pracownicy adm.-biurowi	78	28	3	8	2
	Pracownicy usług	65	20	13	30	14
	Robotnicy wykwalifikowani	65	19	9	37	3
	Robotnicy niewykwalifik.	61	9	5	33	
	Rolnicy	53	17	14	27	
Pracujący na własny rach.	79	15	14	17	14	
Bierni zawodowo	Renciści	53	6	9	9	5
	Emeryci	57	13	13	14	3
	Uczniowie i studenci	86	26		11	
	Bezrobotni	44	10	18	42	
	Gospodynie domowe i inni	77	11	14	27	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	78	19	6	12	2
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	74	22	6	28	4
	sekt. pryw. poza rolnict.	72	21	8	29	11
	prywatnym gosp. rolnym	65	19	13	13	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	58	14	13	30	
	501-750	62	18	6	25	
	751-1000	66	17	9	23	5
	1001-1500	74	17	14	15	2
	Powyżej 1500 zł	74	19	7	19	10
Ocena własnych war. mater.	Złe	54	7	16	30	1
	Średnie	61	15	9	21	5
	Dobre	78	22	7	20	5
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	10	5	7	3
	Raz w tygodniu	68	16	9	18	4
	1-2 razy w miesiącu	70	20	11	23	6
	Kilka razy w roku	69	18	7	26	7
	W ogóle nie uczestniczy	63	18	15	32	3
Poglądy polityczne	Lewica	72	17	10	18	6
	Centrum	67	18	8	23	4
	Prawica	65	13	10	24	7
	Trudno powiedzieć	68	19	9	20	1

Tabela 4 (cd.)

		Jakie były główne cele Pana(i) wyjazdów zagranicznych?			Liczba osób
		Studia, stypendium naukowe, doskonalenie znajomości obcego języka	Odwiedziny u krewnych lub przyjaciół	Inne	
		%	%	%	
Ogółem		1	16	2	689
Płeć	Mężczyźni	1	9	2	334
	Kobiety	1	24	2	355
Wiek	18-24 lata	2	8	5	85
	25-34	2	12	0	165
	35-44	1	16	1	101
	45-54		13	2	124
	55-64		21	2	135
	65 lat i więcej		34	1	79
Miejsce zamieszkania	Wieś		15	4	212
	Miasto do 20 tys.	1	20		113
	20-100 tys.	1	16	0	145
	101-500 tys.	3	22	2	133
	501 tys. i więcej mieszk.	2	10	2	87
Wykształcenie	Podstawowe		32	2	71
	Zasadnicze zawodowe		15	3	163
	Średnie	0	17	2	277
	Wyższe	3	11	1	178
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	10	1	85
	Średni personel, technicy		19		38
	Pracownicy adm.-biurowi		15	1	62
	Pracownicy usług	1	8		42
	Robotnicy wykwalifikowani		9	3	73
	Robotnicy niewykwalifik.	4	15		30
	Rolnicy		6	11	26
Pracujący na własny rach.		10	4	37	
Bierni zawodowo	Renciści		44		31
	Emeryci		25	0	140
	Uczniowie i studenci	4	11	7	39
	Bezrobotni	2	14	5	37
	Gospodynie domowe i inni		20		48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	17		105
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		5	3	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	10	1	186
	prywatnym gosp. rolnym		9	7	22
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł		17	1	66
	501-750		18	4	72
	751-1000	3	20		105
	1001-1500	1	14		124
	Powyżej 1500 zł	1	17	1	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	20	4	85
	Średnie	1	20	2	297
	Dobre	1	12	2	307
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		22	10	42
	Raz w tygodniu	0	18	2	308
	1-2 razy w miesiącu	2	19		76
	Kilka razy w roku	2	15	0	171
	W ogóle nie uczestniczy	1	10	3	93
Poglądy polityczne	Lewica	4	13	0	145
	Centrum	0	18	2	239
	Prawica	0	15	3	174
	Trudno powiedzieć		19	2	131

Tabela 5

		Czy zna Pan(i) na tyle jakiś język obcy, aby móc się nim porozumieć?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		51	49	1006
Płeć	Mężczyźni	53	47	479
	Kobiety	48	52	527
Wiek	18-24 lata	85	15	126
	25-34	73	27	207
	35-44	43	57	144
	45-54	43	57	167
	55-64	38	62	207
	65 lat i więcej	26	74	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	60	382
	Miasto do 20 tys.	55	45	153
	20-100 tys.	50	50	194
	101-500 tys.	61	39	172
	501 tys. i więcej mieszk.	68	32	106
Wykształcenie	Podstawowe	22	78	196
	Zasadnicze zawodowe	34	66	262
	Średnie	62	38	353
	Wyższe	82	18	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	78	22	93
	Średni personel, technicy	77	23	42
	Pracownicy adm.-biurowi	69	31	74
	Pracownicy usług	61	39	57
	Robotnicy wykwalifikowani	49	51	110
	Robotnicy niewykwalifik.	39	61	51
	Rolnicy	26	74	63
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	67	33	41
	Renciści	34	66	60
	Emeryci	30	70	231
	Uczniowie i studenci	90	10	57
	Bezrobotni	50	50	56
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	45	55	71
	inst. państw., publicznej	61	39	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	66	34	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	64	36	245
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	22	78	56
	Do 500 zł	35	65	142
	501-750	47	53	122
	751-1000	47	53	155
	1001-1500	52	48	173
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	62	38	195
	Złe	38	62	163
	Średnie	43	57	475
Udział w prakt. religijnych	Dobre	66	34	369
	Kilka razy w tygodniu	39	61	56
	Raz w tygodniu	47	53	457
	1-2 razy w miesiącu	48	52	135
	Kilka razy w roku	56	44	243
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	61	39	115
	Lewica	60	40	184
	Centrum	53	47	333
	Prawica	45	55	263
	Trudno powiedzieć	47	53	227

Tabela 6

		Jaki(e) to język(i)?					Liczba osób	
		angielski	francuski	niemiecki	rosyjski	Inne języki		Nieznający żadnego języka obcego
		%	%	%	%	%		%
Ogółem		30	2	11	19	4	49	1006
Płeć	Mężczyźni	32	2	10	19	5	47	479
	Kobiety	27	3	12	19	3	52	527
Wiek	18-24 lata	77	3	19	2	5	15	126
	25-34	61	4	14	9	7	27	207
	35-44	23	2	7	20	3	57	144
	45-54	17	2	9	27	0	57	167
	55-64	4	1	10	32	5	62	207
	65 lat i więcej	3	3	7	20	2	74	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	1	10	15	3	60	382
	Miasto do 20 tys.	26	0	15	22	2	45	153
	20-100 tys.	25	3	9	23	7	50	194
	101-500 tys.	42	6	12	20	4	39	172
	501 tys. i więcej mieszk.	52	3	11	20	5	32	106
Wykształcenie	Podstawowe	9	1	6	9	3	78	196
	Zasadnicze zawodowe	8	1	8	19	5	66	262
	Średnie	38	2	13	22	3	38	353
	Wyższe	64	6	17	23	6	18	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	63	8	17	21	5	22	93
	Średni personel, technicy	60		12	22		23	42
	Pracownicy adm.-biurowi	52	3	9	22	2	31	74
	Pracownicy usług	38	3	12	17		39	57
	Robotnicy wykwalifikowani	28	1	12	16	5	51	110
	Robotnicy niewykwalifik.	20		6	19		61	51
	Rolnicy	2	2	9	15	7	74	63
Pracujący na własny rach.	45		10	25	8	33	41	
Bierni zawodowo	Renciści	4		5	27	3	66	60
	Emeryci	3	2	10	24	3	70	231
	Uczniowie i studenci	85	8	26		8	10	57
	Bezrobotni	32		7	18	5	50	56
	Gospodynie domowe i inni	23	2	10	12	8	55	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	38	5	10	25	1	39	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	5	7	20		34	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	1	14	17	5	36	245
	prywatnym gosp. rolnym	3		8	12	3	78	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19	1	7	14	1	65	142
	501-750	23		14	16	2	53	122
	751-1000	29	0	8	15	6	53	155
	1001-1500	32	3	7	26	4	48	173
	Powyżej 1500 zł	39	5	14	22	3	38	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	3	4	20	4	62	163
	Średnie	20	2	11	19	3	57	475
	Dobre	47	3	15	19	5	34	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	6	7	12		61	56
	Raz w tygodniu	22	3	13	21	3	53	457
	1-2 razy w miesiącu	29	1	10	16	1	52	135
	Kilka razy w roku	40	1	12	20	7	44	243
	W ogóle nie uczestniczy	44	4	6	16	8	39	115
Poglądy polityczne	Lewica	35	4	10	23	3	40	184
	Centrum	33	2	12	20	4	47	333
	Prawica	23	3	11	19	4	55	263
	Trudno powiedzieć	27	2	11	16	4	53	227